

1. Almennt

Arnarlax ehf. (kt. 580310-0600), Strandgata 1, 465 Bíldudalur, sótti um nýtt rekstrarleyfi vegna landeldis á 1.000 tonna hámarkslífmassa af laxi og bleikju til seiðaeldis að Gileyri við Tálknafjörð þann 1. júní 2022.

Fiskeldisstöð Arnarlax ehf. að Gileyri er staðsett á landi með frárennsli um stökk og í gegnum tromlusíu áður en það fer út í sjó við stórstraumsfjöruborð í Tálknafirði. Í rekstrarleyfum fiskeldisstöðva á landi er skilyrði að stöð sé útbúin búnaði sem kemur í veg fyrir að fiskur sleppi úr eldiskari og búnaði staðsettum í frárennsli stöðvar sem fangar fisk sem sleppur. Búnaður eldisstöðvarinnar er þannig að í öllum körum eru ristar til að hindra að fiskur geti strokið og einnig eru ristar í brunnum sem dauðfiskur safnast í. Óverulegar líkur eru taldar á stroki úr stöðinni þegar tillit er tekið til varnarbúnaðar í körum og í frárennsli stöðvarinnar.

Matvælastofnun staðfestir að móttækin eru öll gögn sem stofnuninni ber að óska eftir samkvæmt lögum og reglugerð um fiskeldi og staðfestir að þau teljist fullnægjandi. Matvælastofnun hefur farið yfir og kynnt sér tilkynnta framkvæmd og ákvörðun Skipulagsstofnunar, og telur framangreind gögn lögmætan grundvöll til leyfisútgáfu. Matvælastofnun auglýsti tillögu að rekstrarleyfi á tímabilinu 8. nóvember 2023 til 6. desember 2023 skv. 10 gr. a. laga nr. 71/2008 um fiskeldi og barst engin athugasemd vegna tillögunnar.

2. Afstaða til mats á umhverfisáhrifum

Framkvæmd Arnarlax ehf. að Gileyri var tilkynnt til Skipulagsstofnunar þann 8. september 2022. Matvælastofnun skilaði umsögn vegna mögulegrar matsskyldu til Skipulagsstofnunar þann 6. október 2022. Í umsögninni kemur fram að stofnunin telji ekki tilefni til að umrædd framkvæmd fari í gegnum mat á umhverfisáhrifum þar sem hún er ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif, þ.e. að hafa verulega óafturkræf umhverfisáhrif eða valda verulegum spjöllum á umhverfinu sem ekki er hægt að fyrirbyggja eða bæta úr með mótvægisáðgerðum. Varðandi afstöðu Matvælastofnunar vegna umhverfisáhrifa horfir stofnunin sérstaklega til þátta er snúa að sjúkdómum og stroki. Skipulagsstofnun gaf út ákvörðun þann 11. nóvember 2022 þess eðlis að framkvæmdin væri ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu vegna rekstrarleyfis Arnarlax ehf. að Gileyri kemur fram að fyrirhuguð tilhögun eldis að Gileyri feli í sér uppbyggingu mannvirkja. Uppbyggingin mun ekki fela í sér rask á gróðri, fornleifum eða hafa teljandi áhrif á ásýnd á svæðinu. Vatnsnotkunin helst óbreytt frá því sem verið hefur með tilkomu nýs endurnýtingarkerfis og mun breytingin því ekki leiða til aukinnar notkunar grunnvatns. Hætta á slysasleppingum á laxi og erfðablöndun er í kjölfar sleppinga eru taldar litlar. Sleppivarnir stöðvarinnar felast í tromlusíum og ristum við frárennsli sem og í niðurföllum stöðvarinnar. Við stækkunina mun magn úrgangs og losun mengunarefna aukast frá því sem það var áður. Að mati Skipulagsstofnunar er ekkert sem bendir til þess að viðtakinn sé sérstaklega viðkvæmur eða að magn næringarefna frá stöðinni, að teknu tilliti til bættrar hreinsunar frárennslis, komi til með að valda óásættanlegum áhrifum á viðtaka þrátt fyrir þessa aukningu. Umhverfisstofnun setur losunarmörk út frá fóðurnotkun eldis, hreinsun frárennslis og aðstæðum við útrás viðtaka. Matvælastofnun telur að með því sé tryggt að lágmark lífræns úrgangs berist út í viðtaka.

Matvælastofnun álitur að náttúrulegar aðstæður á fyrirhuguðu eldi Arnarlax ehf., eldistegund eða eldisaðferð gefi ekki tilefni til neikvæðra vistfræði- eða erfðafræðiáhrifa. Matvælastofnun telur að umhverfisáhrif vegna framkvæmdarinnar verði afturkræf verði starfseminni hætt. Eins og fram hefur komið þá hefur Matvælastofnun kynnt sér tilkynnta framkvæmd fyrirtækisins, rekstrarleyfisumsókn ásamt fylgigögnum, ákvörðun Skipulagsstofnunar um matskyldu og önnur gögn sem liggja fyrir við afgreiðslu málsins og telur framangreind gögn lögmætan grundvöll til leyfisútgáfu.

Matvælastofnun staðfestir að framkvæmd Arnarlax ehf. að Gileyri við Tálknafjörð er í samræmi við tilkynnta framkvæmd.

3. Umsagnir til Matvælastofnunar vegna leyfisins

Matvælastofnun óskaði eftir umsögnum frá Fiskistofu, Hafrannsóknastofnun og Tálknafjarðarhrepp þann 14. nóvember 2022.

Tálknafjarðarhreppur sendi ekki inn umsögn.

Hafrannsóknarstofnun sendi ekki inn umsögn.

Fiskistofa sendi inn umsögn þann 24. febrúar 2023 og telur að þar sem um landeldi sé að ræða sé ekki mikil hættu á að smit berist í villta stofna og hægt sé að bregðast við ef sjúkdómar koma upp í eldisstöðinni og varna því að smit berist frá stöðinni. Fiskistofa bendir á að mikilvægt sé að huga sérstaklega að því að affall frá stöðinni sé þannig útbúið að fiskar sleppi ekki úr stöðinni.

Matvælastofnun bendir á að í rekstrarleyfum fiskeldisstöðva á landi er skilyrði að stöð sé útbúin búnaði sem kemur í veg fyrir að fiskur sleppi úr eldiskari og búnaði staðsettum í frárennsli stöðvar sem fangar fisk sem sleppur. Búnaður eldisstöðvarinnar er þannig að í öllum körum eru ristar til að hindra að fiskur geti strokið og einnig eru ristar í brunnum sem dauðfiskur safnast í. Óverulegar líkur eru taldar á stroki úr stöðinni þegar tillit er tekið til varnarbúnaðar í körum og í frárennsli stöðvarinnar.

4. Gildistaka

Matvælastofnun hefur nú tekið ákvörðun um útgáfu rekstrarleyfis til Arnarlax ehf. að Gileyri við Tálknafjörð. Rekstrarleyfið heimilar 1.000 tonna hámarkslífmassa á laxi og bleikju til seiðaeldis í eldisstöðinni að Gileyri.

Rekstrarleyfið byggir á skilyrðum laga og reglugerðar um fiskeldi.

Rekstrarleyfið tekur gildi þegar Matvælastofnun hefur gert úttekt á fiskeldisstöð. Markmið úttektar er að staðreyna eftir fönngum að rekstrarleyfishafi sé fær um að fullnægja skilyrðum laga þessara og skilmálum rekstrarleyfis. Gildistaka rekstrarleyfis landeldisstöðvar er háð því skilyrði að stöð sé útbúin búnaði sem kemur í veg fyrir að fiskur sleppi úr eldiskari og búnaði sem staðsettur er í frárennsli stöðvar sem fangar fisk sem sleppur.

Samhliða útgáfu rekstrarleyfis þessa fellur rekstrarleyfi (FE-1183) til fiskeldis hjá Arnarlax ehf. úr gildi. Þá afhendir Matvælastofnun jafnframt útgefið starfsleyfi Umhverfisstofnunar. Rekstrarleyfið gildir til 22.01.2040.

Selfoss, 22. janúar 2024